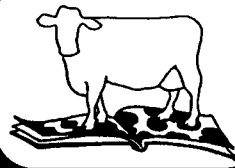


שונות ומשונות



פינת הלשון

בורסה

purse, n.	אָרְנֶק, כִּיס, צָרוּר, חֲרִיט, עֶשֶׂר, אַוֶּזֶר, קְמִיץ, כֶּסֶף, סִכָּמ פּוֹרֶס
a common purse	כִּיס אֶתֶד לְכֻלָּם
a heavy purse makes a light heart	אָרְנֶק קָבֵד-מִסְקָל עֲוֵהָ הַלֵּב קָל
have a well-lined purse	הָיָה בְּעַל כֶּסֶף רָב
make up a purse	קָבַץ נְדָבוֹת (כִּסְלֵי נֶזֶק)
public purse	אַוֶּזֶר הַמְּדִינָה
the power of the purse	שִׁלְטוֹן הַכֶּסֶף
you cannot make a silk purse out of a sow's ear	מֵאָזְנוֹ שֶׁל חֲזִיר אֵי אֶסְקֵר לְעֵשׂוֹת אָרְנֶק שֶׁל כֶּסֶף
purse, v.t.	(קָבַץ) שִׁלְשֵׁל לְכִיס, קָמַס (מִסָּו), כִּבֵּץ (מִסָּו)
purseful, n.	מְלֹא תְּכִים (מִסָּו)
purse-proud, adj.	בָּאָה עַל כֶּסֶפוֹ (מִסָּו), קֶסֶף מְסַהֵר מְסֻרִים
purser, n.	תְּקַר
purse strings	שְׂרוּבֵי הַצָּרוּר
hold the purse strings	הָיָה בְּעַל הַכֶּסֶף, שָׁלַט
	בְּאַוֶּזֶר
tighten (loosen) the purse strings	צִקְצַם (הִרְחֵם) אֶת הַהוֹצָאוֹת

עתה וכדי להגיע לבעלי-חיים, נמצא את המונח האמריקאי לבורסה הידועה לנו כבר והוא stock exchange, כלומר מקום בו מחליפים stock וזה יכול להיות מלאי של סחורות וציוד (deadstock) וגם יכול להיות בעלי-חיים (livestock) – הנה הגענו הביתה לרפת. דפדוף מהיר במילון העברי של אבן-שושן

משונה, מתי שפותחים עתון או רדיו, ולא עוברים מיד לקול המוסיקה או חדשות ספורט – כעבור זמן לא רב שומעים או קוראים על הבורסה. יתכן שכל העולם שלנו מושפע מן הבורסה ומסתובב סביבה יותר מאשר סביב השמש. עתה, אחרי שרמזתי דיי לאהבתי לנושא, הגיע הזמן לפענח את המילה בורסה, מניין באה ואיפה הקשר... לבקר ולבע"ח, בכלל. המילה בורסה מקורה ברומית bursa ובזמנם השתמשו במונח בתור ארנק קטן או כיס קטן לכסף מצלצל, מה שמתורגם לעברית למונח חריט. אגב, גם בכתוב הצרפתי bourse הכוונה היא לאותו דבר – אלא, כאשר מתכוונים לבורסה של ניירות-ערוך וכדומה, הצרפתים נוהגים לכתוב עם האות הראשונה גדולה Bourse. שפות אחרות, כמו גרמנית, דנית, הולנדית, ספרדית וכו' גם כן משתמשות בבורסה באותם מובנים, אם גם בכתוב והגייה שונים במקצת.

איפה שמתחיל להיות שונה באופן משמעותי זה באנגלית, שם הבורסה מתפצלת לשני מונחים, כאשר לכל אחד שימושים ומובנים שונים. מן ה-bourse המקורית הגיעו דוברי האנגלית ל-purse, וזאת לא רק בתור ארנק קטן לשימוש פרטי, אלא גם בתור אוצר ציבורי, פרס, תמיכה, מענק ומה לא. מילון אלקלעי מביא רשימה קטנה של מובנים כאלה, ובין היתר גם purser הלוא הוא הכלכל או אפסנאי או גזבר באניה, מטוס. אז מי שמחזיר בשרוכי הצרור (אותה purse) הוא השולט באוצר, בכסף הציבורי.

לא סחרו בניירות-ערך, ועיקר רכושם של בעלי הנכסים היה בעדריהם – סביר להניח ששוק הבהמות דאז היה האב הקדום של הבורסה, או ה־stock exchange בניב האמריקאי; באנגליה גם נוהגים לקרוא לזה שוק־כספים (money-market). אך איך שלא נקרא למוסד הבורסה, שם מחליפים ניירות השווים כסף, ברמות משתנות של ערך וזה כל המשחק למי שרוצה ויכול לו. בסך הכל, הבורסה היא שוק חופשי לפי רצון המחוקק והמשחק/הפעילות בו פתוחים לכל אחד, אם גם מוסדות בנקאים, ארגונים כלכליים גדולים ועשירי עולם הם השחקנים הראשיים בחלופות אלה.

ספחים רובטיים

בהמשך לרשימתו של שלמה דורי במדורנו כלכלה וממשק, קודם כל אני חייב תודה לשלמה על מתן לגיטימציה לדעה אישית שלי, ולא דוקא כדובר ההתאחדות (שאינני, כידוע). נעים ומחניף לזכות בהכרה כזאת, אך עוד יותר מחניף ומרומם את רוחי היה הרמזו הדק בקשר להפקת סיפוק אינטלקטואלי מן העיסוק בנושא כמו הרובוט לחליבה – זה ממש הסב לי סיפוק אישי, כדברי חברנו שלמה ואני רוצה להניח שהתכוון אלי. עשה לי את השבוע. ומה זה אינטלקטואלי? המקור בשפה הרומית, חיבור של inter & legere, כלומר לחבר, לקרוא, לאסוף בין... דברים, רעיונות. אז נכון שעלי לקרוא הרבה בכל מיני שפות ואני טורח ממש להבין את כוונת המשוררים תוך הצלבת מידע ממקורות שונים. ככל שנדמה לי שנושא מסויים יכול לעניין את ציבור הרפתנים שלנו אני גם מתרגם, ולפעמים מרכז ומתמצת מאמר ארוך, אך לא דוקא מברר מתוכו גישה חד־כיוונית אלא משתדל להישאר שקול בהתבטאויותי, אוביקטיבי. מובן שאיני מזלזל בדעות של אחרים, אפילו של חוקר שמשנה דעתו בענין הרובוט, (יש להניח שרכש מידע נוסף ומשכנע). שווה לשים לב למקרה כזה.

מרדכי מלען

מגלה שמונח טעון משמעות כאילו בורסה גם הוא קשור לבע"ח – מקנה: זה שם כולל לצאן, לבקר ולבהמות עבודה, אבל גם קניה וקנין ומכאן המרחק קצר למקח וממכר. כן, מגדלי צאן ובקר היו אנשי מקנה. מאחר שבזמן העתיק

מקנה י: 1. שם כולל לצאן, לבקר ולבהמות־עבודה. 2. קניה, קנין. – [מקנה, מקנהה, מקנים, יני-] • מקנה וקנין. מקח־וממכר • אנשי מקנה. מגדלי צאן ובקר.

מקנה י: 1. קניה, רכישת דבר בכסף. 2. מחיר. מקח. תשלום שאדם נותן בעד דבר שקנה. – [מקנת, מקנות] • ספר־המקנה. שטר־קניה. חוזה בין המוכר ובין הקונה על תנאי הקניה של דבר מסוים • קסף־המקנה. סכום ששלם הקונה בעד חפץ או נכס שקנה.

